

Брюксел, 20.12.2016 г.
COM(2016) 812 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Европейски структурни и инвестиционни фондове за периода 2014—2020 г.
Обобщаващ доклад от 2016 г. за годишните доклади за изпълнението на
програмата, обхващащи периода 2014—2015 г.**

Европейски структурни и инвестиционни фондове за периода 2014—2020 г.
Обобщаващ доклад от 2016 г. за годишните доклади за изпълнението на
програмата, обхващащи периода 2014—2015 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Въпреки че се забелязват признаци на икономическо възстановяване, много държави членки и региони продължават да страдат от недостатъчен растеж и структурни слабости. Все още съществуват икономически и социални различия в рамките на държавите членки и между самите тях, а цялостното ниво на инвестициите продължава да бъде по-ниско от нивата преди кризата. Новото поколение програми по **Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове) за периода 2014—2020 г.** предлагат значителни възможности за публични и частни инвестиции за подпомагане на растежа, заетостта и структурните промени.

Общо планираните инвестиции за периода между 2014 и 2020 г. се равняват на 638 млрд. евро; открити са около един милион проекта на стойност 58,8 млрд. евро (тази стойност вече е достигнала 128,8 млрд. евро до есента на 2016 г.); 274 000 предприятия получават подпомагане; 2,7 милиона души получават помощ за намиране на работа, за обучение или образование; и инвестиции за подобряване на биологичното разнообразие за 11,1 милиона хектара земеделска земя. Това са някои от предварителните резултати на основата на годишните доклади за изпълнението (ГДИ) за 2016 г., представени от държавите членки, относно изпълнението на ЕСИ фондовете през първите две години от програмния цикъл.

В съобщението *„Инвестиции за работни места и заетост — извличане на максимални ползи от приноса на европейските структурни и инвестиционни фондове“* от декември 2015 г. се обобщават резултатите от преговорите с всички държави членки относно споразуменията и програмите за партньорство¹. Посочва се също какъв е очакваният принос на петте ЕСИ фонда² за изпълнението на европейската стратегия за растеж, Плана за инвестиции за Европа и по отношение на структурните предизвикателства и реформи в държавите членки. ЕСИ фондовете имат пряк принос и за постигането на политическите приоритети на Комисията.

Настоящият доклад е първият от серия годишни доклади, представяни пред институциите на ЕС, относно прилагането на ЕСИ фондовете. Този преглед се извършва на фона на съществени новости, въведени през 2014 г. с цел подобряване на качеството на разходите, което включва тематична концентрация, по-тесни връзки с икономическото управление, предварителни условия, по-силен акцент върху резултатите и механизми за измерване на постиженията. Той е в отговор на две формални изисквания: а) да обобщи годишните доклади от 2016 г. на държавите членки и регионите относно изпълнението на 533-те програми през периода 2014—2015 г. и б) да синтезира наличните оценки на тези програми³.

¹ Съобщение COM(2015) 639 от 14 декември 2015 г. във връзка с член 16, параграф 3 от Регламента за общоприложимите разпоредби (ROP) — Регламент (ЕС) № 1303/2013 от 17 декември 2013 г.

² Петте ЕСИ фонда са Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейски социален фонд (ЕСФ), Кохезионен фонд (КФ), Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР). Политиката на сближаване включва ЕФРР, ЕСФ и КФ.

³ Член 53, параграф 1 от ROP.

Докладът обобщава информацията относно подбора на проекти и постиженията по показателите на място и относно изградените от държавите членки и регионите механизми за изпълнение. Той представлява допълнение към техническия анализ от май 2016 г. на бюджетното изпълнение на ЕСИ фондовете от гледна точка на бюджета на ЕС⁴.

Раздел 2 по-долу представя общ преглед на постигнатия до края на 2015 г. напредък по изпълнението и описва положените усилия за изграждането на стабилни стратегии и механизми за осигуряване на ефективност на инвестициите. Раздел 3 представя по-подробно напредъка по ключовите тематични области. Раздел 4 представя обобщение на извършващата се работа по изготвянето на задълбочена оценка на изпълнението на политиката.

2. ПРЕГЛЕД НА ДЕЙСТВИЯТА ЗА ПРОГРАМИРАНЕ НА ЕСИ ФОНДОВЕТЕ И ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

През 2014 и 2015 г. националните и регионалните органи са имали три основни цели: а) да бъдат приключени преговорите и да се гарантира приемането на новите програми, б) да бъдат стартирани новите програми и в) да бъдат успешно изпълнени програмите от периода 2007—2013 г.

Късното приемане на многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. е оказало верижен ефект върху приемането на законодателството, което регулира ЕСИ фондовете. През декември 2015 г. са представени процесите по съгласуването на програмите за периода 2014—2020 г., заедно с очакваните резултати от тези програми⁵. До края на 2014 г. са били приети 220 програми. Повечето от тях обаче, или 313 от програмите, са били финализирани през 2015 г., като за 181 от тях това е станало през второто полугодие. Макар по повечето от приетите през 2015 г. програми е отчетен напредък, много от тях все още са били в процес на подбор на първите си проекти в края на 2015 г.

С програмите по ЕСИ фондовете за периода 2014—2020 г. се поставя по-силен акцент върху резултатите, прозрачността и отчетността: до 2023 г. за всички програми трябва да бъдат представени ГДИ, които следва да представят подробна количествена оценка на напредъка по отношение на финансите, изпълнението и очакваните резултати. Това привежда програмите в ясно съответствие с инициативата „Бюджет на ЕС, ориентиран към резултатите“⁶.

2.1. Преглед на напредъка по изпълнението

Платформата за свободно достъпни данни за ЕСИ фондовете⁷ е била актуализирана по начин, който да показва обема на финансирането за избраните проекти и прогнозите и постиженията по общите показатели, както са докладвани от програмите в ГДИ за 2016 г.

⁴ http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2015/analysis-of-the-budgetary-implementation-of-the-european-structural-and-investment-funds-in-2015_en.pdf

⁵ Съобщение COM(2015) 639 — вж. бележка под линия 1.

⁶ Инициативата „Бюджет на ЕС, ориентиран към резултатите“ е стартирана през 2015 г.: http://ec.europa.eu/budget/budget4results/index_en.cfm

⁷ Платформа за свободно достъпни данни за ЕСИ фондовете: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

2.1.1. Преглед на финансовите параметри

Плащанията на ЕС към държавите членки възлизат общо на 15,4 млрд. евро, изплатени до края на 2015 г. Тази сума представлява 13,8 % от поетите от ЕС задължения за 2014 и 2015 г.⁸ и е била съставена главно от плащания за предварително финансиране.

В ГДИ от 2016 г., обхващащи периода 2014 и 2015 г., държавите членки уведомяват Комисията относно разпределението на финансови средства за избраните проекти. Общият размер на финансирането за избраните за подпомагане проекти е бил **58,8 млрд. евро, което се равнява на 9,2 % от общия размер на предвидените инвестиции за периода 2014—2020 г.** Общото финансово участие на ЕС в проектите възлиза приблизително на 41,8 млрд. евро.

В таблица 1 по-долу е представено разпределението на финансовите средства за избраните проекти по тематична цел по данни от държавите членки към края на 2015 г.

Таблица 1: Общи разходи за избраните проекти по тематична цел (милиона евро) и процент на избраните проекти към края на 2015 г.

Код на ТЦ	Тематични цели	Общ размер на планираните инвестиции в милиона евро ⁹	Общ размер на допустимите разходи по избраните проекти в милиона евро към края на 2015 г.	Процент на избрани проекти за 2015 г.
01	Научни изследвания и иновации	59 549,3	3 378,4	5,7 %
02	Информационни и комуникационни технологии	18 297,6	736,7	4,0 %
03	Конкурентоспособност на малките и средните предприятия	83 593,6	7 476,6	8,9 %
04	Нисковъглеродна икономика	52 777,2	2 274,0	4,3 %
05	Адаптация към изменението на климата и предотвратяване на рискове	37 783,6	6 554,2	17,3 %
06	Опазване на околната среда и ресурсна ефективност	72 316,2	7 573,0	10,5 %
07	Мрежови инфраструктури в областта на транспорта и енергията	66 659,5	4 139,6	6,2 %
08	Устойчива и качествена заетост	46 390,9	6 456,9	13,9 %
09	Социално приобщаване	53 551,9	4 966,8	9,3 %
10	Образователно и професионално обучение	42 315,6	5 749,8	13,6 %
11	Ефективна държавна администрация	6 080,2	680,7	11,2 %
12	Най-отдалечени и слаборазвити региони	220,5	47,8	21,7 %
ПМ	Преустановени мерки	928,0	-	0,0 %

⁸ Задължения, които покриват основното разпределение на програми (не са включени поетите задължения за резервния фонд за изпълнение).

⁹ Докладването на финансови данни от държавите членки за ЕФРР, КФ и ЕСФ не дава пълна разбивка по тематични цели – особено когато става въпрос за приоритетни оси, които обхващат няколко тематични цели. В резултат на това планираните инвестиции и общите разходи за избраните проекти по тематичните цели, представени по-горе, се понижават с дела на сумите по функция „Множество тематични цели“.

	Множество тематични цели (ЕФРР/КФ/ЕСФ)	78 980,5	6 077,2	7,7 %
ТП	Техническа помощ	18 712,1	2 674,3	14,3 %
	Общо	638 157	58 786	9,2 %

Източник: Информация на Комисията на базата на докладвани от програмите данни

На базата на последно отчетените финансови данни към есента на 2016 г., се забелязва рязко ускорение на изпълнението от гледна точка на размера на финансирането за избраните проекти. Общото финансиране на избраните проекти се е увеличило **повече от два пъти за 9 месеца — от 58,8 млрд. евро на 128,8 млрд. евро (20,2 % от планираните инвестиции).**

Финансовите данни от 2014 и 2015 г. предоставят първо впечатление за началния напредък. Съществуват основания да се смята, че като цяло ранният напредък на място при избирането на проекти до голяма степен е сравним със ситуацията в края на 2009 г. (в рамките на периода 2007—2013 г.), когато подборът на проекти по политиката на сближаване е бил на подобно ниво. Както тогава обаче, напредъкът при избирането на проекти и напредъкът по целевите показатели са различни в зависимост от държавата членка и от програмата. Това се дължи на комбинация от сроковете по отношение на задължението за представяне на отчети и факта, че много програми са били приети едва през 2015 г. и изпълнението им все още не е започнало.

Тъй като данните от 2015 г. са доста непълни, те не дават основание да се извлекат категорични заключения по отношение на успеха или вероятността за успех при стартирането на програми в държавите членки. Информацията от 2015 г. категорично не отразява дейността за цялата година. Очаква се данните към края на 2016 г. да представят по-изчерпателна картина на напредъка от дейностите по изпълнението, обхващайки приблизително дейността за цяла година по отношение на подбора на проекти, разходите и реално постигнатите резултати.

Приложения 1.1 и 1.2 показват разпределението на финансовите средства на избраните проекти по фондове съответно към края на 2015 г. и към есента на 2016 г. Приложения 2.1 и 2.2 представят същите финансови данни според отчетите от държавите членки. При сравнение на двете картини ясно се вижда, че са налице динамични ранни тенденции в изпълнението, а към есента на 2016 г. се забелязват по-хомогенни проценти на избрани проекти в различните държави членки и по тематичните цели. Макар че Комисията е наясно, че има недостатъчно сведения относно подбора на проекти по някои програми към есента на 2016 г., в последните данни се забелязват признаци на бавен напредък в определени области.

2.1.2. Напредък по целите на програмите

ГДИ за 2016 г. предоставят информация относно напредъка по целите на програмите. Той се измерва според броя избрани проекти и очаквания им принос за тези цели.

До края на 2015 г. държавите членки и регионите са избрали 989 000 проекта, като финансирането включва както големи инфраструктурни инвестиции, така и индивидуално подпомагане на земеделски стопанства. Основните статистически данни сред различните показатели за измерване на напредъка към края на 2015 г. са:

- Дотук всички ЕСИ фондове финансират избрани проекти, подпомагащи 274 000 предприятия;
- 2,7 милиона участници са получили подпомагане по проекти, финансирани от ЕСФ;
- 11,1 милиона хектара земеделска земя или 6 % от използваната земеделска площ (ИЗП) са избрани за подпомагане при управление на земята с цел по-добро опазване на биологичното разнообразие;
- 24 % от цялото население на селските райони (69 милиона жители) са включени в избрани местни групи за действие в рамките на LEADER;
- Повече от 10 % от местните инициативни рибарски групи (МИРГ) вече функционират и се избират стратегии за местно развитие.

Карта 1: Преглед на подкрепата за предприятия по ЕСИ фондовете

Подкрепата за предприятия — включително селскостопански и риболовни предприятия — се планира основно в рамките на определената тематична цел за подобряване на конкурентоспособността на МСП, но също така и, например, за насърчаване на цифровата и нисковъглеродната икономика — в рамките на ТЦ за научни изследвания и иновации. Всички ЕСИ фондове са насочени към подпомагане на предприятия. В ГДИ от 2016 г. е отбелязан значителен напредък, постигнат до края на 2015 г.

- Общо 274 000 предприятия са подпомагани от определени операции. Този брой се равнява на 13,6 % от целевите 2 милиона предприятия, които ще бъдат подпомогнати до края на този период.
- Избраните проекти ще подпомагат, или вече са подпомогнали, 138 000 предприятия по ЕФРР, 89 000 микро-, малки и средни предприятия по ЕСФ и 47 000 селскостопански предприятия по ЕЗФРСР (млади земеделски стопани и инвестиции във физически активи на земеделски стопанства).

2.2. Разработване на механизми за изпълнение на програмите

Ефективността и качеството на програмите се основава на три стълба: а) стабилни структури и процедури, б) изпълнение на предварителните условия за преодоляване на съществуващите бариери за инвестирането и в) добра съгласуваност с приоритетите на европейския семестър.

На първо място, успешното стартиране на една програма при споделено управление изисква националните или регионалните управляващи органи да **определят програмните структури и процеси**, за да се гарантират стабилни и качествени инвестиции през целия период на програмата. Сред ключовите дейности могат да бъдат открити:

- Определяне на отговорни органи;
- Мобилизиране на заинтересованите страни, изпълнителните органи и потенциални бенефициери;
- Сформиране на мониторингов комитет (избиране на членове и разработване на правила и процедури);
- Адаптиране или разработване на ИТ приложения (включително електронно сближаване за улесняване на комуникацията с бенефициерите) и системи за мониторинг на проектите (включително и данни за отделните участници в някои случаи);

- Определяне на критерии за подбор и обявяване на покани за предложения за различните инвестиционни области, предоставяне на достатъчно време, в което кандидатите да могат да изготвят предложения и да подадат кандидатури, и оценка на кандидатурите, последвана от финализиране на предложенията и съгласуване на физическата информация (показатели) за избраните операции.

Всички тези елементи са били обект на сериозна загриженост за органите по програмите през 2014 и 2015 г. и често са били описвани в ГДИ. Внедряването на тези елементи е важно за успешното стартиране на програмите, но то също осигурява основа за средно- и дългосрочните усилия, които са необходими, за да бъдат гарантирани качествени инвестиции, ориентирани към резултатите, с подкрепата от множество заинтересовани страни във всяка програма.

На второ място, държавите членки и регионите трябва да удовлетворяват съфинансираните от ЕСИ фондовете предварителни изисквания за ефективни и ефикасни инвестиции — така наречените **предварителни условия**.

Около 75 % от всички предварителни условия са били изпълнени при приемането на програмите. За останалите Комисията е съгласувала конкретни планове за действие, които повечето от държавите членки трябва да изпълнят до края на 2016 г. Комисията е установила, че една трета от плановете за действие са били изпълнени до 31 октомври 2016 г. По останалите планове за действие също е бил постигнат значителен напредък. Държавите членки са длъжни да включат информация относно изпълнението на плановете за действие по предварителните условия в ГДИ или в националните доклади за напредъка, които трябва да бъдат представени в средата на 2017 г.

Карте 2: Добавена стойност на предварителните условия

Предварителните условия подобряват ефективността и ефикасността на подпомаганите от ЕСИ фондовете инвестиции, но също така оказват положително въздействие в по-широк план върху публичните и частните инвестиции в държавите членки. Те засягат най-вече:

- Изграждането на стратегически рамки и планове за управление, които допринасят за приоритизирането на инвестициите, така че да съответстват на нуждите на европейско, национално и регионално равнище, както е най-целесъобразно.
- Отстраняване на бариерите за инвестициите в редица съфинансирани от ЕСИ фондовете области.
- Гарантиране на присъствието на национални регулаторни рамки, които да съответстват на законодателството в ключовите области на интервенции от ЕСИ фондовете.
- Подобряване на институционалния и административния капацитет на публичната администрация, както и на бенефициерите на подпомагане от ЕСИ фондовете.

Някои примери за изпълнение на предварителните условия и ползите от тях:

- Италия е приела национална стратегия относно ширококоловите мрежи (условие 2.2), съгласувано с целите на ЕС до 2020г., с което се цели намаляване на съществуващите пропуски. Стратегията предвижда осигуряването на ширококоловово покритие със скорост от поне 100 Mbps за до 85 % от населението на Италия и минимум 30 Mbps за цялото италианско население до 2020 г.
- Полша успешно е завършила процеса по изпълнението на Директивата относно енергийните характеристики на сградите (условие 4.1. относно енергийната ефективност). Завършването на този процес би отнело повече време, ако не съществуваше това предварително условие.
- Изготвянето на националната стратегия за интелигентна специализация (условие 1.1) в Латвия е допринесло за извършването на структурните реформи в сектора на научните изследвания и иновациите, включително реформа на научноизследователските институции. Съсредоточаването на помощта в приоритетните области също е било от полза.

- В Румъния е била приета националната стратегия за превенция на преждевременното напускане на училище (условие 10.1), което се е отразило на съответните териториални равнища. Целта е да се увеличи училищната посещаемост и да се намали преждевременното напускане на училище с помощта на партньорски подход и надежден механизъм за мониторинг.
- През 2015 г. в Полша е изпълнено общо предварително условие 3 относно лицата с увреждания, като е била приета програма за действия за равни възможности, недискриминация и равенство между половете по отношение на фондовете на ЕС. Полското министерство на икономическото развитие е обявило съответните разпоредби за задължителни за всички управляващи органи. Освен това са били определени служители по достъпността, а за изпълнението на разпоредбите, които привеждат в действие член 6 и 7 от POP, следят службите на Комисията съвместно с полското министерство на икономическото развитие.
- Естония е изготвила и подобрила Плана за развитие на общественото здравеопазване 2009—2020 с цел да изпълни предварително условие 9.3 за здравния сектор. Планът включва дългосрочно планиране на необходимите инфраструктурни инвестиции, вземайки предвид прогнозните демографски тенденции, както и рамка за стартиране на инвестициите и подобряване на рентабилността и достъпа до системите на здравеопазването.
- Във Финландия е било прието национално законодателство, което гарантира наличието на достатъчен административен капацитет за осигуряване на съответствие с внедряването на система за контрол, инспекции и изпълнение, която се изисква от общата политика в областта на рибарството.

През пролетта на 2017 г. службите на Комисията ще съставят работен документ относно добавената стойност на предварителните условия. До края на 2017 г. в рамките на стратегическия доклад ще бъде представен окончателен анализ на изпълнението на предварителните условия във връзка с ЕСИ фондовете. В средата на 2017 г. ще бъде публикувано съобщение относно интелигентната специализация (предварително условие 1.1), което ще обобщи постиженията, извлечените поуки и бъдещите действия на Комисията, за да може над 120-те национални и регионални стратегии относно интелигентната специализация да доведат до стимулиран от иновациите растеж и работни места. По-специално, в него ще бъде посочено как тези стратегии ще обединят териториалния подход от долу нагоре с приоритетите и политиките на Комисията, както и как да се подобри полезното взаимодействие между пряко и споделено управляваните фондове на ЕС в подкрепа на иновациите, изследванията и конкурентоспособността.

Трето, за осигуряване на по-тясна **връзка с икономическото управление на ЕС и европейския семестър** повече от две трети от специфичните за всяка държава препоръки през 2014 г. са били приложими за инвестициите от ЕСИ фондовете (в частност ЕФРР и ЕСФ) и съответно са били интегрирани в програмните приоритети на държавите членки. Те обхващат реформи в шест основни области: научни изследвания и иновации, енергия и транспорт, здравеопазване, участие на пазара на труда, образование, социално приобщаване и реформи на публичната администрация. През пролетта на 2017 г. Комисията ще приключи проучването *„Подкрепа от ЕСИ фондовете за изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки и за структурните реформи в държавите членки“*. Ще анализира също как във финансираните от ЕСИ фондове програми са били включени инвестициите, свързани със специфичните за всяка държава препоръки, за годините преди приемането на програмите. Националните доклади за напредъка, които трябва да бъдат представени през 2017 г., също ще предоставят информация и оценка относно приноса на програмите за изпълнението на стратегията на ЕС за растеж и на съответните специфични за всяка държава препоръки.

3. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО КЛЮЧОВИ ТЕМИ

През декември 2015 г. беше обявен размерът на планираните инвестиции и очакваните резултати от ЕСИ фондовете¹⁰. Въпросният доклад представя обобщение на ранния напредък по изпълнението на програмите през 2014 и 2015 г. по отношение на размера на финансирането на избраните проекти и напредъка по възлагането и постигането на общи резултати, с акцент върху съдържанието на годишните доклади за изпълнението на програмите от 2016 г.

Таблица 1 по-горе представя преглед на размера на финансирането и процента избрани проекти, отчетени по тематична цел за ЕСИ фондовете към края на 2015 г. По отношение на показателите този доклад се основава на прогнозни оценки на очакваното участие за избраните проекти и отчетените резултати по общите показатели за всеки фонд. Представени са и примери на вече подпомогнати проекти.

3.1. Развитие на научноизследователската дейност, иновациите, ИКТ и конкурентоспособност на МСП

За подпомагане в тази област са предвидени инвестиции от около 181 млрд. евро, най-вече от ЕФРР и ЕЗФРСР. Избрани са били проекти на стойност около 7 % от тази сума (повече от 11,5 млрд. евро¹¹) и много от тях вече са били в етап на изпълнение към края на 2015 г.

Сумата от 3,4 млрд. евро, разпределени за подпомагане на конкретни **проекти за научни изследвания и иновации** от ЕФРР и ЕЗФРСР, се равнява на 5,7 % от общото планирано участие за периода 2014—2020 г. Към края 2015 г. се предвижда 19 000 предприятия да бъдат подпомогнати от избрани схеми на ЕФРР за насърчаване на научноизследователските институции (15 % от общата цел), а 5 000 научноизследователски институции се очаква да получат подпомагане за подобряване на инфраструктурата за научноизследователска дейност и иновации (7 % от общата цел).

Вече са били сформирани около 200 оперативни групи като част от Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност и устойчивост. Тези финансирани от ЕЗФРСР проекти са насочени към насърчаването на иновативни решения за конкурентни и устойчиви сектори на земеделието и горското стопанство.

- *Етап II от общоевропейския проект „Екстремна светлинна инфраструктура — ядрена физика“ в гр. Мъгуреле, Румъния е бил избран за подпомагане по ЕФРР в размер на 140 милиона евро. Този научноизследователски проект за високоинтензивни лазери е отворен за научни изследователи от публични и частни органи от цял свят, като 100 научни изследователя вече работят там, а други 100 се очаква да се включат при завършването му. Проектът осигурява също социално-икономически ползи и създава добавена стойност за региона (нови работни места, модерна инфраструктура, развитие на бизнеса и повишаване на видимостта и потенциала за развитие).*
- *Осигурява се подпомагане и за едно мащабно трансгранично партньорство в трансграничната област Йоресунд-Категат-Скагерак, което цели използването на съществуващите ядрени и синхротронни научноизследователски центрове и развитието на международния капацитет научни изследвания, технологично развитие и иновации. Проектът включва създаването на нова*

¹⁰ Съобщение COM(2015) 639 — вж. бележка под линия 1.

¹¹ Част от избраните проекти в категория „множество тематични цели“ попадат в тази област — вж. бележка под линия 9.

мрежа за 150 изследователи от университети и фирми и представлява най-голямото спонсорирано от Interreg партньорство от този тип в региона.

- Местен клъстер от хранителния сектор в Долна Австрия е създал оперативна група на ЕПИ за сезонно, нискоенергийно и иновативно производство на зеленчуци. Оперативната група обединява земеделци, научни изследователи, съветници и един посредник в областта на иновациите с цел разработването на иновативна пазарна ниша, което включва анализ и оптимизация на работния процес с цел осигуряване на условия за зимно производство на зеленчуци и маркетинг. Друг очакван резултат е икономическата и екологичната оценка на култивирането на зеленчуци през зимата.

Разпределените към края на 2015 г. 737 милиона евро за проекти от **темите за цифровата икономика** се равняват на 4 % от общите планирани инвестиции. По отношение на ЕФРР тази дейност е била свързана главно с подбор на проекти в Естония, Италия, Полша, Словакия, Финландия, Франция и Швеция. Повечето избрани до сега дейности не са свързани с общите показатели за фонда, които са приложими за тази тема.

По-долу са посочени ранни примери за напредък.

- Във Финландия първият етап на „Свободни данни за шестте града (Хелзинки, Еспоо, Вантаа, Тампере, Турку и Оулу)“ е финансиран с 3,4 милиона евро от фондове на ЕС и национални фондове. Подпомагането ще доведе до създаването на общи платформи за публикуване на данни и лицензиране, за да се осигури широкодостъпност на публичните данни. Целта е да се насърчат иновациите, за да могат предприятията и предприемачите да използват данните като основа за предлагането на нови услуги. Шестте участващи града предлагат атрактивна среда на изпитване и пазар за нови изпитвания и услуги.
- Във Франция е бил избран проект, който планира да свърже 77 000 домакинства в региона Прованс-Алпи-Лазурен бряг във високоскоростна широколенцова мрежа.

Конкурентоспособността на МСП е приоритет по програмите на ЕФРР, ЕЗФРСР и ЕФМДР. До края на 2015 г. са били отпуснати 7,5 млрд. евро под формата на подкрепа от ЕС (8,9 % от общите планирани инвестиции).

ЕФРР е финансирал проекти, подпомагащи 113 000 МСП. Осем държави членки (Германия, Ирландия, Испания, Обединеното кралство, Португалия, Финландия, Франция, Швеция) и няколко програми от Interreg осигуряват 95 % от предвиденото; 85 000 от тези предприятия ще бъдат подпомогнати чрез насоки и консултации; предвижда се участие на 25 000 стартиращи предприятия. На този ранен етап се очаква създаването на 65 000 работни места в самите подпомогнати предприятия.

Повече от 30 000 земеделски стопанства са били избрани за инвестиционни операции с цел подобряване на конкурентоспособността (9 % от общите планирани инвестиции). 10 000 земеделски стопани са били избрани да получат подпомагане, за да участват в схеми за качество (8 % от планираното).

Около 80 % от планираните за периода проекти по ЕФМДР имат за цел укрепването на МСП и подобряването на конкурентоспособността на риболовния флот и аквакултурните предприятия. Началото на изпълнението е било сравнително бавно, като само 10 % от избраните до края на 2015 г. проекти поставят акцент върху развитието на МСП.

- **Инициативата за МСП** в Испания, която е приета през 2015 г., е най-големият и първи по рода си инструмент, създаден с финансиране от ЕФРР. Изпълнението напредва по-бързо от очакваното. Към март 2016 г. са били сключени договори с финансовите институции за 76 % от общо разпределените финанси за поръчителство от ЕФРР, а финансовите посредници вече са били

предоставили заеми на близо 14 000 МСП на обща стойност от 1,4 млрд. евро. С оглед на този успех е възможно Испания да увеличи разпределението от ЕФРР за инициативата за МСП.

- ЕЗФРСР също ще изиграе важна роля в Испания за посрещане на нуждите на агрохранителните МСП от инвестиционни и иновативни решения. Първите проекти вече са били избрани и са получили публична финансова подкрепа в размер на 170 милиона евро (ЕЗФРСР ще подкрепи 8 500 проекта, за които се очаква да получат публична финансова подкрепа от 1,5 млрд. евро). Тези инвестиции ще помогнат например за подобряване на качеството на земеделските продукти или ще позволят по-ефективно използване на водата и енергията.
- Унгарската **Програма за икономическо развитие и иновации** цели увеличаването на конкурентоспособността и продуктивността на МСП. Били са сключени близо 2 900 договора и близо 200 милиона евро са били изплатени на компании, включващи от микро до средни предприятия. Много от тези предприятия са от най-бедните региони на страната, където по-благоприятните условия насърчават организаторите на проектите.
- 9 150 земеделски стопани във Франция са били избрани да получат 195 милиона евро през 2015 г. от програмата за подпомагане на стартиращи предприятия на ЕЗФРСР. В същото време 3 600 млади земеделски стопани успешно са приключили изпълнението на своите проекти за стартиращи предприятия, подпомогнати с 57 милиона евро, съгласно преходните правила на ЕЗФРСР.

3.2. Нисковъглеродна икономика, изменение на климата, околна среда, транспортни и енергийни мрежи

ЕСИ фондовете са инвестирали повече от 260 млрд. евро в областите на устойчивото развитие. В края на 2015 г. повече от 20 млрд. евро¹² са били вече разпределени към конкретни проекти, което представлява 9 % от общите планирани инвестиции (процентът варира от 4,3 % до 10,5 %) от всички фондове, които участват пряко (ЕФРР, КФ, ЕЗФРСР и ЕФМДР)¹³.

По отношение на приоритетите за **нисковъглеродната икономика** са били направени инвестиции в размер на 2,3 млрд. евро (4,3 % от планираните инвестиции). Избраните проекти по ЕЗДРСР предвиждат финансова помощ за 1 милиона хектара земеделска земя или гори за поглъщане на въглерод, или за действия по опазването (25 % от общо планираните инвестиции или 2,4 % от общата използвана земеделска площ (ИЗП), а 1,6 милиона хектара земеделска земя попада в обхвата на договори за управление с оглед намаляване на емисиите на парникови газове и амоняк (31 % от общите инвестиции, съответстващи на 3 % от общата ИЗП).

- Литва е предоставила 150 милиона евро за фонда „Джесика II“ за финансиране на „Програмата за модернизация на сградите с много апартаменти“. Тя е насочена към подпомагане чрез преференциални заеми на модернизацията на енергийната ефективност на жилищните сгради в цяла Литва. Към декември 2015 г. фондът е получил 100 милиона евро, а 40 милиона евро са били разпределени чрез 270 договора за заем. Това е довело до подобро енергийно потребление за повече от 1014 домакинства и намаляване на емисиите на парникови газове с 2400 тона.
- Латвия е стартирала проект за създаването на мрежа от 218 пункта за зареждане на електрически автомобили, които да обхванат цялата страна до 2021 г. Целта на проекта е намаляване на зависимостта от петролни продукти в транспортната система, както и въвеждането на иновативни технологии в транспортния сектор.

По отношение на **изменението на климата и предотвратяването на рискове** са отчетени 6,6 млрд. евро, предоставени за избрани проекти (17,3 % от общите планирани

¹² Вж. бележка под линия 11.

¹³ ЕСФ допринася за постигане на целите за устойчиво развитие, т.е. екологичните умения, особено чрез вторичните цели за подпомагане съгласно тематични цели 8 и 10.

инвестиции). Досега ЕЗФРСР е осигурил финансова помощ за 11,1 милиона хектара земеделска земя за специфично управление на земята с цел по-добро опазване на биологичното разнообразие (36 % от планираната за подпомагане използвана земеделска площ), а 1,6 милиона хектара са били финансирани с цел преминаване към и поддържане на биологично земеделие (15,7 % от планираната за подпомагане използвана земеделска площ).

- *В Тюрингия, Германия, който е регион на честни наводнения, претърпял няколко тежки наводнения през последните 15 години, близо 13 000 души са се възползвали от мерките за защита от наводнения по ЕФРР през 2014 и 2015 г. Изчислено е, че например в Айзенах в резултат на това могат да бъдат избегнати потенциални щети в размер на 180 милиона евро.*
- *В региона Шлезвиг-Холщайн, Германия, избрани инвестиционни проекти за предпазване от наводнения и защита на морските брегове в селските региони ще получат финансова помощ от 102 милиона евро. През 2015 г. ЕЗФРСР вече е финансирал с 73 милиона евро проектите за предпазване от наводнения и защита на морските брегове.*

За проектите, свързани с приоритетите за **екологична и ресурсна ефективност**, са били разпределени инвестиции в размер на 7,6 млрд. евро (10,5 % от общите планирани инвестиции). Това включва избрани за подпомагане от ЕЗДРСР проекти за изпълнение на целите за възобновяема енергия и водна и енергийна ефективност, които възлизат на над 420 милиона евро под формата на общи публични разходи. Все още не са отчетени значителни резултати по ЕФРР и КФ по общите показатели, които измерват капацитета за рециклиране на отпадъци, по-добра биологична обработка на отпадните води или по-добро водоснабдяване, макар че някои програми са отчетели стойности по конкретни показатели. Около 90 % от всички проекти, избрани за подпомагане от ЕФМДР към края на 2015 г., насърчават ресурсната ефективност и опазването на околната среда. Повечето от тези проекти целят опазването и възстановяването на морското биологично разнообразие чрез значително увеличаване на физическия контрол над разтоварването на сушата и намаляването на обема на нежелания улов, което помага за изпълнението на общата политика в областта на рибарството.

- *В Нидерландия от ЕЗФРСР е била предоставена финансова помощ за 130 000 хектара с цел увеличаване на биологичното разнообразие и подобряване на управлението на водите, например чрез по-ефективно използване на торове и пестициди. Нов иновативен подход на сътрудничество подобрява ефективността на действията по отношение на околната среда. Земеделските стопани разполагат с повече свобода да адаптират дейностите спрямо променливите фактори, като например климатичните условия.*

В областта на инвестициите в **стратегическите мрежи** са планирани значителни инвестиции в трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) и други транспортни инвестиции по ЕФРР и Кохезионния фонд. Към края на 2015 г. инвестициите за избраните проекти възлизат на общо 4,1 млрд. евро (6,2 % от планираните инвестиции). Някои от по-значителните проекти, избрани в областта на транспорта, са:

- *Близо 150 км реконструирани или модернизиращи железопътни линии от TEN-T в Естония и близо 140 км в Полша, вече са били избрани за финансиране;*
- *Близо 320 км нови пътища от TEN-T ще бъдат изградени в Полша в рамките на избраните проекти;*

Карте 3: Интегриране на действията в областта на климата в ЕСИ фондовете за периода 2014—2020 г.

Действията в областта на климата се интегрират в ЕСИ фондовете чрез регулаторна рамка. За изчисляването на подкрепата за борба с изменението на климата от всички фондове се прилага обща методология¹⁴. Методологията определя специфични категории на подкрепа, които допринасят за действията в областта на климата, с коефициент на корекция съответно нула, 40 % или 100 %. Всички фондове оказват **положително въздействие** върху действията в областта на климата. Общо около 25 % от финансирането от ЕСИ фондовете ще представлява помощ за целите на борбата с изменението на климата в периода 2014—2020 г. ЕФРР и ЕЗФРСР са двата фонда, които предоставят най-голяма помощ за действията в областта на климата.

ГДИ на програмите за 2017 г. ще отчетат за първи път използваната финансова помощ за целите, свързани с изменението на климата. В своя обобщаващ доклад за 2017 г. Комисията ще направи преглед докладваната **информация** относно действията в областта на климата и ще представи подробно разпределение на разходите, свързани с климата, в платформата за свободно достъпни данни за ЕСИ фондовете.

3.3. Заетост, социално приобщаване и образование

За тази област е планирана подкрепа от 168 млрд. евро, съставена главно от инвестиции от ЕСФ, но също и от ЕФРР, ЕЗФРСР и ЕФМДР. Избрани са били проекти на стойност надвишаващи с 12 % тази сума (повече от 11,5 млрд. евро¹⁵) и много от тях вече са били осигурили подкрепа на физически лица в края на 2015 г.

ЕСФ е основният фонд на ЕС, който инвестира в заетостта, социалното приобщаване и образованието, наред с инициативата за младежка заетост (ИМЗ), ЕФРР, ЕЗФРСР и ЕФМДР.

В общ план данните за изпълнението на ЕСФ към края на 2015 г. показват средно 13,3 % избрани проекти по ЕСФ, което отваря възможност за по-сериозен принос на ЕСИ фондовете към целите на Европа 2020 в тези области. Цялостното разпределение по тематични цели на процентите избрани проекти по ЕСИ фондовете е представено в таблица 1 по-горе.

Общо действията на ЕСФ и ИМЗ са осигурили помощ за:

- 2,7 милиона участници¹⁶, включително 1,6 милиона безработни и 700 000 неактивни лица;
- 235 000 от тези участници са получили работно място след операция на ЕСФ или ИМЗ, а 181 000 са придобили квалификация след завършването на операция на ЕСФ или ИМЗ;
- 100 000 участници са започнали образование или обучение благодарение на помощ от ЕСФ или ИМЗ;
- 275 000 лица в неравностойно положение, които са участвали във финансирани от ЕСФ или ИМЗ операции, са започнали търсене на работа, образование/обучение,

¹⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) № 215/2014 на Комисията от 7 март 2014 г.

¹⁵ Вж. бележка под линия 11.

¹⁶ 96 % от тази помощ е отчетена от 10 държави членки (Белгия, Германия, Гърция, Ирландия, Испания, Италия, Нидерландия, Полша, Португалия и Франция).

получили са квалификация или са били назначени на работа, включително и дейности като самостоятелно заето лице.

В края на 2015 г. изпълнението на операциите в областта на заетостта (ТЦ8) е било в ход във всички държави, макар и в различна степен по отношение на различните инвестиционни приоритети. Интервенциите на ЕСФ, имащи за цел подобряването на достъпа до пазара на труда, вече до голяма степен достигат безработните (1,1 милиона) и неактивните (230 000) лица. Сравнително бавно е започнало изпълнението на операциите за самостоятелна заетост и активен живот на възрастните и хора и остаряване в добро здраве.

- В Полиа финансираната от ЕСФ национална програма е предоставила подкрепа за 122 900 участници, от които 110 600 безработни (90 % от всички участници), 11 100 неактивни (9 %) и 1 200 работещи лица. Благодарение на това над 46 600 души са намерили работно място, 7 500 души са получили квалификация, а 1 500 души са започнали образование или обучение.
- Швеция е една от държавите членки, в които изпълнението на ИМЗ е напредвало бързо. 6 215 младежи (на възраст между 15 и 24 години) са участвали в подкрепяни от ИМЗ дейности, или 31 % от планираните до 2018 г. 20 000 участници. 3 362 участници са завършили дейностите преди края на декември 2015 г., от които 25 % са намерили работа на пълен работен ден, а други 25 % за били наети на непълен работен ден.

Каре 4: Инициатива за младежка заетост (ИМЗ)

Съобщението на Комисията „Гаранцията за младежта и инициативата за младежка заетост — три години по-късно“¹⁷ вече представи важни заключения относно първите резултати от ИМЗ.

Въпреки ранната допустимост на разходите за ИМЗ (от 1 септември 2013 г.) и увеличаването на предварителното финансиране през 2015 г., държавите членки са срещнали препятствия, довели до пониско от очакваното ниво на изпълнение на място. В ГДИ е докладвано, че държавите членки са предприели стъпки за преодоляване на тези препятствия чрез укрепване и прецизиране на изпълнителните структури, процедури и инструменти. Повечето от програмите по ИМЗ (75 %) определят изпълнението на ИМЗ като напълно или почти напълно в съответствие с първоначалното им планиране. Това е изключително положителен знак за бъдещото изпълнение. Към края на 2015 г. от 501 000 млади участници във финансираните от ИМЗ операции:

- 203 000 са завършили интервенция по ИМЗ, от които 80 250 са били дългосрочно безработни лица;
- 82 000 са получили предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж при завършването;
- А 109 000 лица са започнали образование или обучение, получили са квалификация или работно място след интервенция на ИМЗ.

Към края на юли 2016 г. държавите членки са докладвали, че вече 1,4 милиона младежи са били подпомогнати от ИМЗ.

Социалното приобщаване (ТЦ9) се нарежда на второ място след ТЦ 10 — Образование и професионално обучение, като област, в която се наблюдава най-значителен напредък по ЕСФ. Първите данни за изпълнението са обещаващи. От 631 000 участници по ЕСФ 39,8 % са от безработни домакинства, а 32,1 % са мигранти, с произход от друга държава или принадлежащи към малцинство — от което проличава акцентът върху най-силно нуждаещите се от подкрепа. 55 000 участници вече са намерили работа.

¹⁷ Съобщение COM(2016) 646 final от 4 октомври 2016 г. *Гаранцията за младежта и инициативата за младежка заетост — три години по-късно*.

До края на 2015 г. е постигнат значителен напредък по ЕФРР за подкрепа на здравната инфраструктура. Подкрепата за избрани интегрирани стратегии за градско развитие обхваща 1,7 милиона души (5 % от планираната инвестиция).

- 94 000 отдалечени от пазара на труда участници в Нидерландия са получили подкрепа от ЕСФ като част от направлението за активно приобщаване, от които 89 % са били лица в неравностойно положение, а 49 % — младежи под 25 годишна възраст.
- Германия е въвела програма за обучение на работното място, която осигурява езикова помощ за до 20 000 участници с мигрантски произход.
- В България е била предоставена подкрепа на уязвими групи (възрастни хора и лица с увреждания от всички възрасти) посредством интегрирани социални и здравни услуги във всички 28 региона на страната. 14 000 възрастни хора и лица с трайни увреждания и неспособност да се обслужват сами са получили подкрепа от 13 600 лични асистенти и посредством предоставени интегрирани услуги, улесняващи достъпа до социални и здравни заведения, специализирани автомобили, професионални психологически консултации и процедури за рехабилитация.
- Избрани са били 785 (от планираните 2 530) местни групи за действие (МГД) в рамките на LEADER, финансирани по ЕЗФРСР. Те обхващат 24 % от общото население на селските райони или 69 милиона жители (планираната цел е 57 % от общото население на селските райони). Проектите по LEADER в Швеция, Финландия и Германия са подпомогнали социалното приобщаване на мигранти посредством дейности, включващи както социално-културна интеграция, така и инициативи с дългосрочна перспектива, имащи за цел интегрирането им на пазара на труда.
- В Дания и Швеция са били избрани проекти по ЕФМДР за подпомагане на пригодността за заетост и трудовата мобилност в крайбрежните общности.

По отношение на **инвестициите за образование и професионално обучение** (ТЦ10) също се забелязва значителен напредък в изпълнението. Участие са взели 539 000 души, от които най-малко 47 % са били завършили само начално образование или прогимназиалния етап на основното образование, а към края на 2015 г. 83 000 участници вече са били получили квалификация благодарение на получената от ЕСФ подкрепа.

- В Португалия стипендиите по оперативна програма „Човешки капитал“ са осигурили по-добър достъп до възможности за висше образование на близо 50 000 участници. Освен това повече от 60 000 участници вече са посещавали професионални курсове.
- Литва е осигурила подкрепа за създаването на 42 000 нови места в инфраструктурата в областта на грижите за децата или образованието благодарение на ЕФРР.

3.4. Повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация

Планирани са общо около 6 млрд. евро за подпомагане на целта за повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация, най-вече от ЕСФ, като се планира подкрепа и от ЕФРР. Над 11 % от общия бюджет е бил разпределен за проекти до края на 2015 г.

Общата стойност на избраните до края на 2015 г. операции е 680 милиона евро. Проектите се осъществяват в България, Естония, Италия, Полша, Франция, Хърватия и като част от Interreg. ЕСФ е подпомогнал 97 000 служители от публичната администрация, а държавите членки са докладвали 31 проекта, насочени към публичната администрация или публичните услуги на национално, регионално или местно равнище. Програмите по Interreg, за които се планира подпомагане от ЕФРР, са постигнали значителен напредък при подбора на проекти за подпомагане.

3.5. Напредък в прилагането на финансови инструменти

ГДИ за 2016 г. също включват първо подробно докладване относно финансовите инструменти (ФИ) до края на 2015 г. Общата картина е положителна, като 21 държави членки отчитат напредък с ФИ. Общият размер на заделените средства по програмите, ангажирани с ФИ, възлиза на 5737 млн. евро (от които 5163 млн. евро по ЕСИ фондове). Около 20 % от заделените суми са били изплатени на ФИ (почти изцяло в рамките на ЕФРР и КФ). Значителни са различията между отделните държави членки при използването на ФИ на този ранен етап — от държави, които вземат мерки за изпълнението на предварителните условия, до държави, които вече бележат конкретни резултати в набирането на средства и възвръщането на инвестициите с оглед на по-нататъшно реинвестиране.

Напредъкът до края на 2015 г. в областта на използването на финансови инструменти по фондове и тематични области беше представен в обобщения, публикувани от Комисията на 30 ноември 2016 г.¹⁸.

3.6. Interreg

До края на 2015 г. финансираните от ЕФРР програми по Interreg в обхвата на целта за териториално сътрудничество са генерирали финансиране с обем от 900 милиона евро за избрани проекти (7,4 % от планирания бюджет). Примери за ранни признаци за физически напредък по INTERREG се забелязват в съвкупните показатели (вж. по-горе), в някои от примерите, които са предоставени в графа ключови инвестиционни теми и на страницата на Interreg за държавата в платформата за свободно достъпни данни за ЕСИ фондовете.

4. ПОДОБРЯВАНЕ НА ОЦЕНЯВАНЕТО НА ПРОГРАМИТЕ

За периода 2014—2020 г. се поставя по-силен акцент върху нуждата да бъдат оценени ефектите от политиките, които се съфинансират чрез програмите по ЕСИ фондовете. Програмите определят цели, които са конкретни и отговарят на търсената чрез инвестициите промяна. Оценките са важни, за да може да се потвърди дали тези промени са се осъществили и дали финансовата помощ от програмите допринася за техните конкретни цели.

До края на 2015 г. са били направени малко оценки на резултатите и въздействията за периода 2014—2020 г., до голяма степен поради недостатъчния брой завършени проекти. Основното изключение е свързано с инициативата за младежка заетост, за която са били завършени 19 национални оценки към юни 2016 г. Проучванията и оценките, които са били извършени от програмите през периода 2014—2015 г., са съсредоточени върху последващата оценка на програмите за периода 2007—2013 г. и проблемите, свързани с изпълнението на програмите за периода 2014—2020 г. Според плановете за оценка, този модел вероятно ще бъде повторен през 2016 и 2017 г.

Макар реално извършените оценки наистина да са били малко на брой, програмите по политиката на сближаване активно са подготвяли плановете за оценка в съответствие със задълженията за периода 2014—2020 г. Докато плановете за оценка на ЕЗФРСР и ЕФМДР са били приети като част от оперативните програми, плановете за оценка на фондовете по политиката на сближаване трябва да бъдат определени в рамките на 12

¹⁸ Обобщени данни по член 46, параграф 4 от POP: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/summary_data_fi_1420_2015.pdf

месеца след приемането на програмата. Плановете за оценка вече до голяма степен са готови, така че тази цел да бъде изпълнена. Комисията е прегледала получените до 30 юни 2016 г. планове за оценка, които потвърждават, че в програмите се извършва изключително сериозна работа с цел да се предостави по-задълбочена оценка на изпълнението и постиженията.

Плановете за оценка ясно определят изискванията за управлението на оценката и съобщаването на резултатите. Те не представят обаче ясна информация относно изготвянето и методите за оценката, както и за наличността на данните и системите за тяхната обработка. Комисията смята, че плановете за програмите по политиката на сближаване следва да бъдат преразглеждани редовно и се налага допълнително да бъдат подобрявани, особено по отношение на въпросите, които изискват по-конкретни експертни познания за планирането и извършването на оценки, за консолидирането на броя оценки и представяне на доказателства за въздействията по-рано от планирането в някои случаи, за да бъдат използвани при създаването на политики в бъдеще.

Отделен работен документ на службите¹⁹ представя подробно обобщение на досега представените оценки и на планираната дейност по оценяването за периода 2014—2020 г. В него се описват също различните работни направления, които Комисията преследва, за да подпомага дейността на програмите (изграждане на мрежи, ориентиране, бюра за помощ и др.) и работата по оценяването, планирана от Комисията за предстоящите години.

Отделно от това са завършени или скоро ще бъдат завършени последващите оценки от самата Комисията за периода 2007—2013 г.²⁰

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Програмите по ЕСИ фондовете представляват важен инвестиционен инструмент на Европейския съюз и тази политика осигурява ползи за всеки регион и държава в Европейския съюз. Подобрената правна рамка за програмния период 2014—2020 г. въвежда значителни иновации в политиката, което допринася за инициативата *Бюджет на ЕС, ориентиран към резултатите*. Като част от реформата са били въведени редица модерни елементи, които да осигурят висококачествени инвестиции. Началният етап на въвеждането в действие на този нов подход в държавите членки и регионите изискваше време и ресурси, за да се гарантира наличието на необходимите условия за ефективност на разходите. Това съвпадна по време с усилията за завършването на програмите за периода 2007—2013 г., така че да могат да бъдат използвани изцяло представените от тях инвестиционни възможности.

Сега е важно да бъде ускорено изпълнението на новите програми из целия Европейски съюз. В частност трябва да бъде ускорен подборът на проекти с добро качество и тяхното ефективно изпълнение, за да бъдат постигнати резултати по инвестиционните цели и очакваните икономически ползи за нашите граждани и предприятия. Държавите членки трябва също по-бързо да представят пред Комисията

¹⁹ SWD(2016) 447 — на разположение на следния адрес: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/stages-step-by-step/strategic-report/

²⁰ Последваща оценка на ЕФРР/КФ за периода 2007—2013 г. — SWD(2016) 318 от 19 септември 2016 г.: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp1_swd_report_en.pdf
За ЕСФ предстоящата последваща оценка за периода 2007—2013 г. — ще бъде на разположение на следния адрес: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=701>

доказателства за направените разходи, което ще позволи организирано изпълнение на бюджета на ЕС.

Подборът на проекти и разходите на място предоставят по-точна картина на изпълнението отколкото извършените от ЕС плащания. Доказателствата от финансовия мониторинг за 2016 г. сочат, че изпълнението вече е започнало да се извършва по-бързо, като до есента на 2016 г. за конкретни проекти са били разпределени инвестиции от 128,8 млрд. евро (20,2 % от общия бюджет за периода), спрямо края на 2015 г., когато са били разпределени 58,8 млрд. евро. Тези по-нови данни показват по-равномерен напредък между повечето държави членки и теми. Развитието на тези тенденции ще бъде допълнително оценено в контекста на цикъла на докладване за 2017 г.

Цикълът на докладване за програмите в средата на 2017 г., включващ представянето на изчерпателни доклади по програмите до юни 2017 г. и национални доклади за напредъка до края на август 2017 г., ще покаже по-пълна картина на изпълнението, напредъка по целите на инвестициите и политиката и ще осигури по-качествени доклади. По-специално тези доклади ще съдържат повече информация и оценка на изпълнението съгласно списък от стратегически въпроси²¹, включващ например:

- Оценка на приноса за постигането на целите по Европа 2020, на специфичните за фондовете мисии, включително изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки в рамките на европейския семестър;
- Първи доклад за напредъка по финансовите и физическите етапни цели съгласно рамките на изпълнението, данните от който ще се използват за отпускането на резервен фонд за изпълнение през 2019 г.;
- Преглед на приключването на плановете за действие във връзка с неизпълнените предварителни условия. (В случай, че не са приключили плановете за действие по отношение на изпълнението на предварителните условия, Комисията може да спре плащанията за съответната/ите програма/и през 2017 г.);
- Изпълнение на механизмите, за да се гарантира координация между ЕСИ фондовете и други инструменти за финансово подпомагане на ЕС и на държавите, както и с ЕИБ (трябва да включва взаимодействия и допълване с Европейския фонд за стратегически инвестиции).

Тези доклади от държавите членки ще бъдат синтезирани от Комисията в стратегически доклад в края на 2017 г.

²¹ вж. член 52 от POP.

ПРИЛОЖЕНИЯ

**Приложение 1.1: ЕСИ фондове — финансово изпълнение по тематична цел, отчетено от програмите (избрани проекти)
31 декември 2015 г. (милиона евро)**

ТЦ	Тематични цели	Общ размер на планираните инвестиции	Общ размер на допустимите разходи по избраните проекти към края на 2015 г.						Процент на избрани проекти
			ЕФРР	ЕЗФРСР	ЕСФ/ИМЗ	КФ	ЕФМДР	Общо	
01	Научни изследвания и иновации	59 549,3	3 230,8	147,6	-	-	-	3 378,4	5,7 %
02	Информационни и комуникационни технологии	18 297,6	629,9	106,7	-	-	-	736,7	4,0 %
03	Конкурентоспособност на малките и средните предприятия	83 593,6	3 145,9	4 294,3	-	-	36,4	7 476,6	8,9 %
04	Нисковъглеродна икономика	52 777,2	1 131,3	1 129,7	-	13,0	-	2 274,0	4,3 %
05	Адаптация към изменението на климата и предотвратяване на рискове	37 783,6	263,1	6 176,0	-	115,0	-	6 554,2	17,3 %
06	Опазване на околната среда и ресурсна ефективност	72 316,2	196,5	6 587,4	-	663,0	126,1	7 573,0	10,5 %
07	Мрежови инфраструктури в областта на транспорта и енергията	66 659,5	648,3	-	-	3 491,3	-	4 139,6	6,2 %
08	Устойчива и качествена заетост	46 390,9	29,9	199,2	6 226,2	-	1,6	6 456,9	13,9 %
09	Социално приобщаване	53 551,9	73,9	821,3	4 071,5	-	-	4 966,8	9,3 %
10	Образователно и професионално обучение	42 315,6	79,8	128,1	5 542,0	-	-	5 749,8	13,6 %
11	Ефективна държавна администрация	6 080,2	180,2	-	500,5	-	-	680,7	11,2 %
12	Най-отдалечени и слаборазвити региони	220,5	47,8	-	-	-	-	47,8	21,7 %

ПМ	Преустановени мерки	928,0	-	-	-	-	-	-	0,0 %
	Множество тематични цели (ЕФРР/КФ/ЕСФ)	78 980,5	3 046,1	-	2 986,7	44,4	-	6 077,2	7,7 %
ТП	Техническа помощ	18 712,1	1 159,4	298,7	851,6	363,7	1,0	2 674,3	14,3 %
	Общо	638 156,7	13 862,9	19 889,0	20 178,5	4 690,4	165,1	58 786,0	9,2 %

Източник: Информация на Комисията на базата на докладвани от програмите данни

**Приложение 1.2: ЕСИ фондове — финансово изпълнение по тематична цел, отчетено от програмите (избрани проекти)
есен, 2016 г. (милиона евро)**

ТЦ	Тематични цели	Обща планирана сума 2014—2020 г.	Общ размер на допустимите разходи по избраните проекти към есента на 2016 г.						Процент на избрани проекти
			ЕФРР	ЕЗФРСР	ЕСФ/ИМЗ	КФ	ЕФМДР	Общо	
01	Научни изследвания и иновации	59 549,3	10 196,8	321,2	-	-	-	10 518,0	17,7%
02	Информационни и комуникационни технологии	18 297,6	1 816,5	370,7	-	-	-	2 187,2	12,0%
03	Конкурентоспособност на малките и средните предприятия	83 593,6	8 532,7	7 831,7	-	-	36,4	16 400,8	19,6 %
04	Нисковъглеродна икономика	52 777,2	2 709,8	1 518,8	-	1 174,0	-	5 402,6	10,2 %
05	Адаптация към изменението на климата и предотвратяване на рискове	37 783,6	497,1	8 555,7	-	1 178,0	-	10 230,7	27,1 %
06	Опазване на околната среда и ресурсна ефективност	72 316,2	1 734,5	9 464,8	-	2 393,4	126,1	13 718,8	19,0 %
07	Мрежови инфраструктури в областта на транспорта и енергията	66 659,5	3 474,4	-	-	7 751,7	-	11 226,0	16,8 %
08	Устойчива и качествена заетост	46 390,9	247,2	498,2	11 222,4	-	1,6	11 969,4	25,8 %
09	Социално приобщаване	53 551,9	939,6	2 670,9	7 100,1	-	-	10 710,6	20,0 %
10	Образователно и професионално обучение	42 315,6	951,8	226,5	7 584,8	-	-	8 763,1	20,7 %
11	Ефективна държавна администрация	6 080,2	378,1	-	909,2	-	-	1 287,3	21,2 %
12	Най-отдалечени и слаборазвити региони	220,5	234,0	-	-	-	-	234,0	106,1 %
ПМ	Преустановени мерки	928,0	-	-	-	-	-	-	0,0 %

	Множество тематични цели (ЕФРР/КФ/ЕСФ/ЕФМДР)	78 980,5	10 381,4	-	4 800,7	917,1	356,8 ⁽²⁾	16 456,1	20,4 %
ТП	Техническа помощ	18 712,1	2 213,3	490,4	1 588,9	902,0		5 195,6	27,8 %
	Общо	638 156,7	44 307,1	31 948,8	33 206,1	14 316,1	521,9	124 300,0	19,4 %
	Ad-Hoc отчет (ES)		4500,0						
	Коригирана обща сума	638 156,7	48807,1	31948,8	33206,1	14316,1	521,9	128 800,0	20,2%

Източник: Информация на Комисията на базата на докладвани от програмите данни Бележки: ⁽¹⁾ За повече информация относно източника на данните вж. бележките под линия в приложение 2.2

⁽²⁾ Ad Нос отчет от програмите по ЕФМДР към края на октомври 2016 г.

Приложение 2.1: ЕСИ фондове — финансово изпълнение по държава членка, отчетено от програмите (избрани проекти) – 31 декември 2015 г. (милиона евро)

	Разпределена от ЕС сума 2014—2020 г.	Обща планирана сума 2014—2020 г. (ЕС и национални)	Общ размер на допустимите разходи по избраните проекти към края на 2015 г.	Процент на избрани проекти
Австрия	4 923	10 655,0	1 679,1	15,8 %
Белгия	2 710	6 040,8	2 146,7	35,5 %
България	9 878	11 734,0	912,6	7,8 %
Кипър	874	1 120,0	3,0	0,3 %
Чешка република	23 980	32 291,4	966,4	3,0 %
Германия	27 935	44 756,4	8 085,8	18,1 %
Дания	1 540	2 264,7	419,9	18,5 %
Естония	4 459	6 003,1	1 178,7	19,6 %
Испания	37 401	53 278,1	1 077,9	2,0 %
Финландия	3 759	8 423,6	2 593,0	30,8 %
Франция	26 736	45 784,5	5 760,2	12,6 %
Гърция	20 352	24 965,4	1 104,3	4,4 %
Хърватия	10 742	12 677,1	1 993,6	15,7 %
Унгария	25 014	29 646,7	1 727,5	5,8 %
Ирландия	3 358	6 131,4	1 771,6	28,9 %
Италия	42 668	73 624,4	3 620,6	4,9 %
Литва	8 386	9 947,2	873,0	8,8 %
Люксембург	140	456,4	88,3	19,4 %
Латвия	5 634	6 908,0	605,3	8,8 %
Малта	828	1 023,9	15,6	1,5 %
Нидерландия	1 881	3 731,6	231,9	6,2 %
Полша	86 095	104 899,0	4 495,4	4,3 %
Португалия	25 793	32 691,9	4 956,1	15,2 %
Румъния	30 838	36 447,5	1 001,0	2,7 %
Швеция	3 647	7 980,0	1 936,0	24,3 %
Словения	3 875	4 896,1	464,4	9,5 %
Словакия	15 344	20 078,2	925,4	4,6 %
Търкс и Кайкос	9 239	12 414,6	906,9	7,3 %
Обединено кралство	16 417	27 285,6	7 246,1	26,6%
Общ размер	454 446,7	638 156,7	58 786,0	9,2 %

Източник: Информация на Комисията на базата на докладвани от програмите данни

Приложение 2.2: ЕСИ фондове — финансово изпълнение по държава членка, отчетено от програмите (избрани проекти) – есен, 2016 г. (милиона евро)

	Разпределена от ЕС сума 2014—2020 г.	Обща планирана сума 2014—2020 г. (ЕС и национални)	Общ размер на допустимите разходи по избраните проекти към есента на 2016 г.	Процент на избрани проекти
Австрия	4 923	10 655,0	2 011,2	18,9 %
Белгия	2 710	6 040,8	2 538,5	42,0 %
България	9 878	11 734,0	2 846,6	24,3 %
Кипър	874	1 120,0	56,9	5,1 %
Чешка република	23 980	32 291,4	3 092,4	9,6 %
Германия	27 935	44 756,4	13 466,6	30,1 %
Дания	1 540	2 264,7	651,6	28,8 %
Естония	4 459	6 003,1	2 187,6	36,4 %
Испания	37 401	53 278,1	7086,4	13,3 %
Финландия	3 759	8 423,6	3 401,7	40,4 %
Франция	26 736	45 784,5	9 481,7	20,7 %
Гърция	20 352	24 965,4	2 991,7	12,0 %
Хърватия	10 742	12 677,1	1 148,9	9,1 %
Унгария	25 014	29 646,7	11 578,2	39,1 %
Ирландия	3 358	6 131,4	2 058,7	33,6 %
Италия	42 668	73 624,4	10 394,8	14,1 %
Литва	8 386	9 947,2	2 248,4	22,6 %
Люксембург	140	456,4	92,4	20,2 %
Латвия	5 634	6 908,0	1 654,0	23,9 %
Малта	828	1 023,9	185,1	18,1 %
Нидерландия	1 881	3 731,6	1 019,0	27,3 %
Полша	86 095	104 899,0	14 314,2	13,6 %
Португалия	25 793	32 691,9	11 063,9	33,8 %
Румъния	30 838	36 447,5	2 617,1	7,2 %
Швеция	3 647	7 980,0	2 689,1	33,7 %
Словения	3 875	4 896,1	1 073,0	21,9 %
Словакия	15 344	20 078,2	3 436,7	17,1 %
Търкс и Кайкос	9 239	12 414,6	2 849,8	23,0 %
Обединено кралство	16 417	27 285,6	10 207,3	37,4 %
Общ размер Ad hoc отчет за ЕФМДР 30.10.2016 г.	454 446,7	638 156,7	128 443,2	20,1 %
Общо с ЕФМДР			356,8 128 800,0	20,2

Източник: Информация на Комисията на базата на докладвани от програмите данни

Бележки:

В приложения 1.2 и 2.2 периодът, който обхващат докладваните за всеки фонд данни за финансирането, е следният:

1. За програмите по политиката на сближаване най-актуалните данни за избраните проекти са от 30 септември 2016 г. За Испания бяха докладвани 4500 млн. евро — разпределени средства към есента на 2016 г. по ЕФРР (отчитане ad hoc)
2. За програмите по ЕЗФРСР най-актуалните данни за избраните проекти са от 31 август 2016 г.
3. За програмите по ЕФМДР най-актуалните данни за избраните проекти са от 31 декември 2015 г. Допълнителни данни от ad hoc отчети са добавени отделно в края на таблицата по-горе.

Представените по-горе финансови данни представят обща картина на данните, отчетени от програмите към 9 ноември 2016 г. и могат да бъдат коригирани или допълнени в следствие от програмите, когато е необходимо.

Следващият краен срок за отчитане по програмите по политиката на сближаване е 31 януари 2017 г. (за данни за финансирането до края на 2016 г.).